

Zicht op wat Werkt

Monitoringsplan Werkagenda mbo en het Stagepact 2023-2027

Alle mbo-studenten moeten optimaal kunnen meedoen in de maatschappij. Ze verdienen eerlijke kansen om hun vaardigheden en talenten te ontplooiën, via passende leerroutes. Daarop zijn de afspraken in de Werkagenda mbo en het Stagepact gericht.

De partners van de Werkagenda mbo en het Stagepact 2023-2027 hebben afgesproken wat ieders inzet is om de belangrijkste ambities voor het mbo te realiseren. De komende jaren volgen de partners samen of de gezamenlijke inzet effect sorteert. Draagt deze bij aan het bereiken van onze doelen, of is bijsturen nodig? De focus op gezamenlijk leren is daarbij van groot belang, met de inzichten uit kwantitatief en kwalitatief onderzoek als start van het gesprek: Welke ontwikkelingen zien we, hoe verklaren we die, waar gaat het goed en waar niet, wat leert dat ons en welke actie is nodig? Dit monitoringsplan is in nauwe samenspraak met de partners van de Werkagenda en het Stagepact tot stand gekomen.

De integrale monitoring bestaat uit drie onderdelen:

1. procesafspraken ten behoeve van het gezamenlijk leren. Informatie en kennis uit de onderdelen 2 en 3 hierna, leveren hiervoor de input;
2. indicatoren om de voortgang op de doelstellingen in kaart te brengen en na te gaan of we de landelijke ambities realiseren;
3. een kennis- en onderzoeksagenda met actuele, meer kwalitatieve kennis- en onderzoeksvragen in relatie tot de gestelde doelen, of om nieuwe indicatoren te ontwikkelen op een thema waar die nog ontbreken. In deze agenda kan ook nieuw onderzoek worden opgenomen. Bijvoorbeeld om verdiepend inzicht te krijgen in bepaalde aanpakken, of wanneer maatschappelijke of beleidsmatige ontwikkelingen daarom vragen.

1. Procesafspraken gezamenlijk leren

De opbrengsten van het gezamenlijk leren krijgen hun beslag in voortgangsrapportages. Deze voorzien stakeholders – onder wie mbo-studenten zelf – en de Tweede Kamer van informatie over de voortgang op de afgesproken acties uit de Werkagenda en het Stagepact en de daarin gestelde doelen.

Gegevenslevering: wie doet wat?

De informatie komt uit verschillende bronnen: indicatoren en kwalitatief onderzoek. Alle partners leveren daarvoor gegevens aan:

- OCW draagt zorg voor de levering van bestaande en de ontwikkeling nieuwe indicatoren met behulp van gegevens uit informatiebronnen van onder andere DUO en CBS;
- SBB rapporteert over stagetekorten, meldingen van stagediscriminatie en oneigenlijke inzet van stagiair(e)s (als reguliere werknemer) die zij vanuit o.a. onderwijsinstellingen ontvangen. Ten behoeve van effectieve meldingen worden definities verhelderd en procedures ingericht;
- De bekostigde mbo-instellingen rapporteren over hun inspanningen voor en voortgang van de realisatie van de ambities en maatregelen uit hun kwaliteitsagenda's in hun jaarverslagen;
- JOB haalt informatie op bij studenten via bijvoorbeeld de JOB monitor maar ook over de betrokkenheid van medezeggenschapsraden en rapporteert ook over andere signalen die ze ontvangen;
- Ook bij niet-bekostigde instellingen, werkgevers en bij de overige partners wordt informatie verzameld over de voortgang op de afgesproken activiteiten.

Die gegevens worden via OCW bijeen gebracht en beschikbaar gesteld aan de partners om de voortgang te meten en de inzet te evalueren. De onderwijsbesturen van bekostigde instellingen ontvangen data op instellingsniveau voor de indicatoren uit de Regeling kwaliteitsafspraken mbo 2024-2027, en voor zover haalbaar op locatie- en opleidingsniveau ten behoeve van de eigen

sturing en monitoring. Ook voor het opstellen van de kwaliteitsplannen hebben deze instellingen gegevens ontvangen.

Wijze van evalueren en kennisdelen

De bekostigde mbo-instellingen betrekken interne (o.a. docenten en studenten) en externe partners bij het analyseren en interpreteren van de voortgangsinformatie. Over de inzichten die uit deze evaluaties komen rapporteert de mbo-instelling in haar jaarverslag.

- In afstemming met de MBO Raad en enkele mbo-instellingen wordt een opzet voor een voortgangsparagraaf opgesteld. Aan de hand daarvan kunnen de mbo-instellingen de gevraagde voortgangsinformatie gestructureerd opnemen in het jaarverslag. Daarnaast zal gebruik worden gemaakt van een zogenoemde XBRL (gestructureerd format). Daarin worden de beschikbare gegevens geleverd die door de instellingen kunnen worden aangevuld. Zo heeft de informatie voor het leren van elkaar een goede basis.
- Het Kwaliteitsnetwerk mbo¹ neemt een rol in het organiseren van kennisdeling tussen de bekostigde mbo- instellingen over hun voortgang, ervaringen en voor de identificatie van kansrijke praktijken.
- Ook de andere ondertekenaars organiseren kennisdeelsessies met hun achterban om de voortgang te bespreken.

Naast de verzamelde voortgangsinformatie worden ook de inzichten uit deze kennisdeelsessies tussen de partners van de Werkagenda en het Stagepact gedeeld en besproken, en meegenomen in de voortgangsrapportages aan de Kamer.

Toolbox met maatregelen voor stagediscriminatie en verbetering stagebegeleiding

Rond het Stagepact wordt daarnaast een 'deskundig team' ingericht met wetenschappers en ervaringsexperts uit de praktijk waaronder docenten en jongeren, naar aanleiding van de motie van de leden Van den Berge en Van den Hul². Het team:

- beoordeelt de effectiviteit van voorbeelden uit de praktijk en geeft op basis hiervan jaarlijks advies over aanscherping van de toolbox met interventies die partijen kunnen benutten³;
- benut (nieuw) onderzoek om de toolbox aan te vullen en aan te scherpen;
- adviseert over welke voorbeelden of interventies nader onderzocht moeten worden. Dit advies geeft input voor de kennis- en onderzoeksagenda van het Stagepact, en draagt bij aan een lerende cyclus gericht op *evidence based* maatregelen om stagediscriminatie tegen te gaan en stagebegeleiding te verbeteren.

Uitgangspunten indicatoren

Om de voortgang op de doelstellingen te kunnen volgen worden maken we gebruik van indicatoren, naast andere kwantitatieve en kwalitatieve informatie. Indicatoren zijn nuttig omdat ze snel een beeld kunnen geven van ontwikkelingen maar ze zijn wel een vereenvoudigde weergave van complexe onderwerpen. Ze kunnen niet alle nuances en details bevatten die relevant zijn. Daarom wordt ook de context op zowel het niveau van de instellingen, de leerbedrijven en andere regionale partners, als op landelijk niveau bij de duiding betrokken. Ook het onderscheid naar de verschillende mbo-doelgroepen (jongeren, volwassenen, voltijds en deeltijdonderwijs) is voor de context van belang.

Indicatoren werken signalerend en helpen om het gesprek over ontwikkelingen op gang te brengen. Voor de onderwijsinstellingen komen er, conform de regeling Kwaliteitsafspraken, gesprekken tussen OCW en de instellingen naar aanleiding van de verslaglegging door de instellingen in de XBRL en voortgangsparagraaf in het Jaarverslag. Ter ondersteuning van deze gesprekken, en ten behoeve van de rapportage aan de Kamer zal een onderzoeksbureau de betreffende informatie analyseren en beschrijven.

---

¹ De Stichting Kwaliteitsnetwerk mbo is opgericht door en ten behoeve van de instellingen in de mbo-sector en heeft tot doel kwaliteitsbewustheid en het kwaliteitshandelen van de aangesloten instellingen te bevorderen

² TK 2020-2021, 35 570 VIII, nr. 50

³ [Aanpak Stagediscriminatie voor mbo-scholen | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

Voor de selectie van indicatoren is :

- zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande en in het onderwijs veel gebruikte indicatoren en bronnen;
- rekening gehouden met algemene kwaliteitscriteria voor indicatoren, zoals validiteit, objectiviteit, transparantie;
- zoveel mogelijk gebruik gemaakt van landelijk dekkende indicatoren, met waar mogelijk een doorvertaling op instellingsniveau, en daarbinnen op locatie- en opleidingsniveau;
- rekening gehouden met de frequentie van beschikbaarheid.

Ook voor indicatoren die aan alle kwaliteitscriteria voldoen geldt dat die 'slechts' een indicatie geven. Gegevens, cijfers en trends vragen om interpretatie, en een blik op zaken als spreiding en relevante uitsplitsingen. Daarbij is, zoals eerder benoemd, de context van groot belang, bijvoorbeeld de samenstelling van de studentenpopulatie of de regionale economische structuur en ontwikkeling.

Uit deze interpretatie kan blijken dat een lage score op een indicator reëel is, maar het zou ook kunnen dat deze tot beleid noopt. Voor de duiding wordt aanvullende informatie verzameld. Op basis daarvan vindt het gesprek plaats en geven de partners samen betekenis aan de gegevens die zijn verzameld.

Alternatieve bronnen

Voor de indicatoren zijn niet van alle partners gegevens beschikbaar. Zo deden bijvoorbeeld vier bekostigde mbo-instellingen niet mee aan de afgelopen JOB monitor. Waar bekostigde onderwijsinstellingen in hun kwaliteitsplannen alternatieve bronnen gebruiken worden die in de analyses meegenomen. De kwaliteitsinformatie van die bronnen wordt daarvoor meegeleverd. Voor het niet-bekostigd onderwijs geldt dat ook bepaalde informatie niet voorhanden is. Alternatieve bronnen worden ook onder dezelfde voorwaarden meegenomen waar mogelijk. Voor de vergelijkbaarheid van dergelijke gegevens is op voorhand geen zekerheid. Dit zal in de analyses en rapportages dan duidelijk worden gemaakt.

Eigen indicatoren van instellingen

Bekostigde mbo-instellingen kunnen in hun kwaliteitsplannen voor de Regeling kwaliteitsafspraken behalve eigen bronnen ook eigen indicatoren toevoegen. Dat kan waardevol zijn wanneer deze indicatoren extra informatie toevoegen en aansluiten bij processen binnen de instellingen. Eventuele eigen indicatoren van instellingen krijgen ook een plek in de monitoring, wanneer deze voldoen aan de kwaliteitscriteria.

Ervaringen van mbo-studenten

Om effecten in kaart te brengen is informatie over de ervaringen van studenten van groot belang. Met JOB mbo en de MBO Raad zijn gesprekken gevoerd over een nieuwe mbo-studentenmonitor. Gebaseerd op de JOB enquête, maar jaarlijks, en met modules op bepaalde thema's om te kunnen verdiepen zonder de studenten meer te belasten. Er blijft een vaste basisset vragen. Ook de BPV-monitor wordt op bepaalde vlakken aangepast.

Analyse in deelrapporten en integrale voortgangsrapportage(s)

Op basis van de verzamelde gegevens, waaronder de indicatoren, brengen onafhankelijk onderzoekers de voortgang in kaart voor de activiteiten per thema van de Werkagenda en voor het Stagepact. De onderzoekers doen analyses en waar mogelijk ook suggesties voor aanpassingen van de inzet, op basis van bestaande en nog te ontwikkelen kennis over wat werkt. Het onderzoek leidt tot drie deelrapporten en een integrale voortgangsrapportage.

- Er komt een deelrapport voor elk van de prioriteiten van de Werkagenda. De drie speerpunten kennen elk hun eigen expertise en vergen een diepgaande kennis van de specifieke bronnen.
- In het deelrapport voor prioriteit twee, aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt, komt de voortgang op het Stagepact als een opzichzelfstaand onderdeel aan bod.
- In de deelrapportages is ook aandacht voor de inzichten uit de evaluatiegesprekken met stakeholders die de mbo-instellingen organiseren, de bredere analyse van de jaarverslagen

(voor mbo-instellingen afspraak in de regeling kwaliteitsafspraken) en informatie van de andere partners.

- Deze voortgangsinformatie en de verkregen inzichten uit de eigen evaluatiegesprekken worden gedeeld en besproken in de Strategische begeleidingscommissie (SBC). In de SBC zijn de ondertekenaars van de Werkagenda en het Stagepact vertegenwoordigd. In de SBC wordt bekeken of de gezamenlijke inzet inderdaad effect sorteert en de besproken doelen worden bereikt.
- Het geheel resulteert in een jaarlijkse integrale voortgangsrapportage op hoofdlijnen. De deelrapporten dienen hiervoor als basis, net als de uitkomst van de jaarlijkse voortgangsbespreking met de Strategische Begeleidingscommissie.
- De voortgangsrapportage en de deelrapportages worden aangeboden aan de Tweede Kamer, voorzien van een brief een weging van de bereikte voortgang.

In de jaarlijkse voortgangsrapportages komen de volgende drie onderdelen terug:

1. de ontwikkeling op hoofdindicatoren (landelijk niveau) met uitsplitsing naar relevante achtergrondkenmerken zoals in de tabellen die volgen benoemd, waaronder leerweg, niveau, domein, opleiding, leeftijd;
2. analyses uit kwalitatief onderzoek en van de ontwikkelingen in belangrijke contextinformatie, namelijk, zoals spreiding en regionale kenmerken;
3. Informatie uit jaarverslagen en voortgangsevaluaties van mbo-instellingen en partners.

Elk jaar zal de Kamer worden geïnformeerd over de voortgang van de Werkagenda en het Stagepact via de integrale voortgangsrapportage. De eerste rapportage (de startmeting) zal in het voorjaar van 2024 aan u worden toegezonden. Vervolgens zullen de rapportages elk najaar aan uw Kamer worden verstrekt.

De jaarlijkse leer – en rapportagecyclus ziet er dan als volgt uit:

Wanneer?	Wat?
Feb-Mrt	Verzamelen en vervolgens delen van cijfers indicatoren, voor mbo-instellingen beschikbaar via XBRL
Mrt-Juni	Evaluatiebijeenkomsten bekostigde mbo-instellingen (met partners) over voortgang activiteiten en doelstellingen o.b.v. ontwikkelingen indicatoren en eventueel aanvullende onderzoek
Juli	Oplevering jaarverslag bekostigde mbo-instellingen
Aug-Sep	Bijeenbrengen en analyse van voortgangsinformatie door onderzoekers, oplevering concepten drie deelrapportages
Sep-Okt	Bespreking deelrapportages met partners in ambtelijke werkgroepen
Okt-Nov	Opstellen en opleveren voortgangsrapportage en syntheserapport door onderzoekers, rapportage aan Tweede Kamer

Overzicht van de doelstellingen en indicatoren: wat brengen we in kaart?

(verkorte weergave van de doelstelling en maatregelen zoals afgesproken in de Werkagenda MBO 2023-2027)

<p>PRIORITEIT 1: KANSENGELIJKHEID</p>	<p>5 doelstellingen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Gelijkwaardige behandeling van mbo-studenten 2. Verbeteren studentenwelzijn, versterken integrale veiligheid op school en leerbedrijf en vergroten toegankelijkheid 3. Verbeteren begeleiding (op school en bij overgang naar werk/vervolgstudie), verminderen aantal VSV'ers 4. Versterken beroepskolom, stimuleren in- en doorstroom 5. Verminderen laaggeletterdheid 	<p>Acties (o.a.):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samenwerking en afstemming in regio en in beroepskolom • Versterken ondersteuningsstructuur en intensievere begeleiding tijdens en na studie • Realiseren scholingsprogramma LLO-collectief • Ruimere taakopdracht RMC • Verbeteragenda Passend Onderwijs • Uitbreiding Sociaal veiligheidsplan • Kennisontwikkeling mentaal welzijn • Wegnemen barrières internationalisering en toegang studentenleven 	<p>Hoe weet je of het werkt *?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mentale gezondheid is verbeterd • Tevredenheid over veiligheid stijgt (zowel studenten als onderwijspersoneel) • Tevredenheid over begeleiding bij LOB stijgt • Minder uitval in het eerste jaar • Aandeel VSV'ers daalt • Meer doorstroom in de beroepskolom (vmbo-mbo-hbo) • Gevoel van gelijkwaardige behandeling mbo-studenten <p>* incl. analyse invloed achtergrondkenmerken</p>	<p>Welke bronnen? (o.a.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • JOB-monitor (aangevuld met eigen tevredenheidsonderzoek voor niet-deelnemende instellingen) • DUO • MTO (aangevuld met eigen tevredenheidsonderzoek voor niet-deelnemende instellingen) • Monitor integrale veiligheid <p>• Aangevuld met kwalitatief onderzoek o.a. op gebied van samenwerking en begeleiding</p>
<p>PRIORITEIT 2: VERBETEREN AANSLUITING ONDERWIJS- ARBEIDSMARKT</p>	<p>3 doelstellingen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Weloverwogen studiekeuze, duurzame inzetbaarheid, bestaanszekerheid, bekendheid omscholingsmogelijkheden (publiek en privaat mbo) 2. Passende bpv, geen stagediscriminatie, passende stagevergoeding 3. Bij- en omscholen van werkenden en werkzoekenden (op maat modulair en via BBL) 	<p>Acties (o.a.):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samenwerking in beroepskolom • Inzet op LOB, kansrijk opleiden en aansluiting opleiding-arbeidsmarkt • Bij- en omscholing werkenden en werkzoekenden (op maat, modulair, BBL) • Voorlichting arbeidsmarktperspectief maatschappelijke opgaven • Stagepact • LLO-Katalysator • Subsidieregeling praktijkleren 	<p>Hoe weet je of het werkt?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Positie op de arbeidsmarkt verbeterd • Zie indicatoren bij Stagepact • Meer instroom in mbo (BBL, modulair) van oudere leeftijdsgroepen • Tevredenheid over kennis/vaardigheden onder werkgevers stijgt 	<p>Welke bronnen? (o.a.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • CBS • SBB • JOB-monitor (aangevuld met eigen tevredenheidsonderzoek voor niet-deelnemende instellingen) • DUO <p>• Aangevuld met kwalitatief onderzoek o.a. op gebied van samenwerking en voorlichting</p>
<p>PRIORITEIT 3: ONDERWIJS VOOR DE TOEKOMST: KWALITEIT, ONDERZOEK EN INNOVATIE</p>	<p>4 doelstellingen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Verbeteren de beheersing van Nederlands en rekenen onder mbo-studenten + versterken kwaliteit docenten Nederland en rekenen 2. Verbeteren kwaliteit burgerschapsonderwijs 3. Verbeteren aantrekkelijkheid werken in het mbo 4. Mbo als gelijkwaardige partner in onderzoeks- en kennisnetwerken 	<p>Acties (o.a.):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Invulling eisen bevoegdheden docenten basisvaardigheden mbo • Herijking kwalificatie-eisen burgerschap • Taal-/rekenonderwijs passend bij doelgroep • Begeleiding startend onderwijspersoneel • Aantrekken zij-instromers • Verbeteren carrièreperspectief, professionaliseringsaanbod en werkdruk • Faciliteren oprichting practoraten, excellentietrajecten • Meer onderzoekscalls/regelingen in mbo 	<p>Hoe weet je of het werkt?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Examencijfers Nederlands, rekenen en burgerschap verbeteren • Tevredenheid studenten over lessen Nederlands, rekenen en burgerschap stijgt • Tevredenheid werkgevers over de taal- en rekenvaardigheden van hun mbo-werknemers stijgt • Tevredenheid personeel over hun werk stijgt • Hogere inschaling onderwijspersoneel in mbo • Groei aantal practoraten • Groei aandeel mbo als partner in onderzoek en innovatie 	<p>Welke bronnen? (o.a.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cijferadministratie instellingen • JOB-monitor (aangevuld met eigen tevredenheidsonderzoek voor niet-deelnemende instellingen) • MTO (aangevuld met eigen tevredenheidsonderzoek voor niet-deelnemende instellingen) • CBS • Website www.practoraten.nl/ <p>• Aangevuld met kwalitatief onderzoek o.a. op gebied van versterking kwaliteit mbo</p>

**Indicatoren en onderzoeksagenda voor prioriteit 1: Het bevorderen van kansengelijkheid:
Alle studenten doen volwaardig mee in onderwijs en maatschappij**

Alle studenten in het mbo krijgen optimale kansen om hun vaardigheden en potentie te ontplooien, gericht op duurzame participatie in de maatschappij en op de arbeidsmarkt. De aanpak van stagediscriminatie is een topprioriteit. Ook met name de studenten die door omstandigheden extra hulp nodig hebben om hun vaardigheden en potentie ten volle te ontplooien krijgen gelijke kansen.

In de Werkagenda zijn voor dit prioritaire thema vijf doelstellingen afgesproken :

1. We dragen bij aan het gelijkwaardig behandelen van alle studenten in Nederland
2. We verbeteren het studentenwelzijn en versterken de (integrale) veiligheid op scholen en leerbedrijven. We vergroten de toegankelijkheid van het mbo voor studenten met een ondersteuningsbehoefte. We maken het mbo inclusiever.
3. We versterken de begeleiding in het onderwijs en bij de stap van school naar werk of vervolgopleiding, (met name voor niveau 2 studenten). We zetten ons maximaal in om de stijging van het aantal voortijdig schoolverlaters, die nu ontstaat na jarenlange daling, af te remmen en om te buigen. We werken toe naar het streven van minder dan 18.000 nieuwe vsv'ers in 2026.
4. We versterken de beroepsgerichte route, door het faciliteren van vmbo, mbo en hbo-scholen om zorg te dragen voor een naadloze aansluiting wanneer studenten verwant doorstromen. We stimuleren in- en doorstroom in de beroepskolom, zodat iedereen de kans krijgt hun leerpotentieel optimaal te benutten. Het volgen van beroepsonderwijs is een positieve keuze. Er ontstaat maatschappelijke herwaardering voor het beroepsonderwijs.
5. Het mbo draagt bij aan het verminderen van laaggeletterdheid, door te investeren in scholingsprogramma's voor laaggeletterden .

De volgende *indicatoren* geven de partners meer zicht op wat werkt:

Indicator	Niveau	Uitsplitsingen ⁴	Bron	Frequentie
Percentage mbo-studenten dat zich veilig voelt op school Ook gegevens voor niet-bekostigd voltijdsonderwijs ⁵	landelijk cijfer met spreiding instellingen apart voor niet-bekostigd	leerweg, opleidingsniveau, leeftijd	JOB monitor	Startcijfer 2022, daarna 2024 en 2026 ⁶
Percentage mbo-studenten dat zich veilig voelt tijdens de bpv	landelijk cijfer met spreiding instellingen	leerweg, opleidingsdomein	BPV monitor	Startcijfer 2022, daarna 2024 en 2026
Oordeel mbo-studenten over hun welzijn	landelijk cijfer met spreiding instellingen		NPO studentenpeiling	in 2023 en 2024
Percentage studenten met een ondersteuningsbehoefte dat tevreden is met de begeleiding (algemene zin) op de opleiding ⁷	landelijk cijfer met spreiding instellingen	opleidingsniveau	JOB monitor	Startcijfer 2022, daarna 2024 & 2026

⁴ Leerweg: BOL of BBL, Opleidingsniveau: Entree, MBO-2, MBO-3 of MBO-4 opleiding. Andere uitsplitsingen wanneer op basis van analyse relevant

⁵ Gegevens uit JOB monitor wanneer deelname niet-bekostigde instelling (NBI). Anders uit eigen kwaliteitssystemen van NBI. Waardes zijn dan niet vergelijkbaar met bekostigd mbo.

⁶ Intentie is om studentenenquête jaarlijks af te nemen, zie toelichting op pagina 3.

⁷ Tevredenheid wordt vergeleken met studenten zonder ondersteuningsbehoefte .

Aandeel nieuwe voortijdig schoolverlaters per jaar	landelijk cijfer met spreiding instellingen	leerweg en opleidingsniveau	Gegevens van DUO	jaarlijks
Aandeel gediplomeerde uitstromers uit entree-opleidingen en niveau 2-opleidingen dat een jaar na afstuderen werk heeft	landelijk cijfer met spreiding instellingen	leerweg en leeftijd	Gegevens van CBS	jaarlijks
Eerstejaars succes van studenten in het mbo en van doorstromers naar het hbo	landelijk cijfer met spreiding instellingen	opleidingsniveau en -domein achtergrondkenmerken student*	Gegevens van DUO	jaarlijks

*i.v.m. mogelijk onderscheid voor gelijke kansen-groepen

Onderzoek

Het aantal laaggeletterden en hun deelname aan scholingsprogramma's wordt in kaart gebracht via de beleidsmonitor Tel Mee Met Taal en zal nader worden onderzocht via de nog op te zetten monitor van het NGF LLO-collectief Laagopgeleiden & Laaggeletterden en de Monitor laaggeletterdheid die het CBS aan het ontwikkelen is.

De monitor Integrale Veiligheid loopt sinds dit jaar (2023) en is als het ware een peilstok in de veiligheidssituatie van mbo-instellingen. De monitor geeft een geïntegreerd beeld van zowel de fysieke veiligheid, de sociale veiligheid en de digitale (of online) veiligheid, voor het gehele mbo en op het niveau van individuele instellingen. Er wordt gebruik gemaakt van bestaande gegevensbronnen om studenten, medewerkers en instellingen niet teveel te belasten, aangevuld met verdiepende groepsinterviews/focusgroepen. Deze aanvullende informatie komt ook van pas bij interpretatie van de ontwikkeling op de veiligheidsindicatoren.

Indicatoren en onderzoeksagenda voor prioriteit 2: Het verbeteren van de aansluiting onderwijs- arbeidsmarkt: Alle studenten hebben een duurzaam arbeidsperspectief

Elke mbo-student, jong en oud, moet gedurende de hele loopbaan optimale kansen krijgen om een opleiding te volgen die past bij zijn of haar interesses, talenten en capaciteiten. En die leidt naar een kansrijke en duurzame plek, op de arbeidsmarkt, in de samenleving of in een vervolgopleiding. Het is belangrijk dat elke mbo-student zich ook na het behalen van het diploma blijft ontwikkelen: het mbo is een cruciale opleider voor bij- en omscholing in het kader van een leven lang ontwikkelen.

In de Werkagenda zijn voor dit prioritaire thema drie doelstellingen afgesproken:

1. Meer studenten maken een weloverwogen keuze voor een opleiding richting een kansrijk beroep, passend bij hun interesses, talenten en capaciteiten. De opleiding biedt hun perspectief op een duurzame plek op de arbeidsmarkt en op bestaanszekerheid. Voor werkenden en werkzoekenden, werkgevers, SBB en professionals van UWV en gemeenten is transparant welke bij- en omscholingsmogelijkheden (publieke en private) mbo-opleiders bieden.

2. Studenten in het mbo krijgen een kwalitatief goede stageplek of leerbaan die aansluit bij de opleiding en ontwikkelingsbehoefte van de student. We bannen stagediscriminatie uit en studenten krijgen een passende vergoeding (onderdeel van de afspraken in het Stagepact).
3. De mbo-sector draagt bij aan het bij- en omscholen van werkenden en werkzoekenden – op maat, modulair en via de BBL. We richten onze aandacht hierbij specifiek op bij- en omscholen in het kader van de maatschappelijke opgaven: woningbouw, zorg, onderwijs, klimaat en energie, veiligheid, kinderopvang, en de digitale transitie. Ook richten we ons op scholing via praktijkleren in het mbo, voor mensen die om verschillende redenen aan de kant staan en niet (of niet duurzaam) aan het werk zijn. Werkgevers en mbo-scholen maken hier samen afspraken over, in het kader van samenwerking in de LLO-Katalysator en met benutting van de Subsidieregeling praktijkleren.

De volgende *indicatoren* geven zicht op wat werkt:

Indicator	Niveau	Uitsplitsingen ⁸	Bron	Frequentie
Aandeel bol-studenten en bbl-studenten dat positief is over de begeleiding van de school en het leerbedrijf tijdens de stage en leerbaan	landelijk cijfer met spreiding instellingen	leerweg, opleidingsniveau	JOB monitor	Startcijfer 2022, daarna 2024 en 2026
Aandeel studenten dat positief is over de hulp van de school ⁹ bij de keuze over verder leren (vervolgopleidingen) of werk (arbeidsmarkt)	landelijk cijfer met spreiding instellingen	leerweg, opleidingsniveau, leeftijd	JOB monitor	Startcijfer 2022, daarna 2024 en 2026
Percentage gediplomeerde studenten met werk een jaar na uitstroom en percentage werkzaam in verwante richting	landelijk cijfer	leerweg, opleidingsdomein	Schoolverlaters-onderzoek CBS	Jaarlijks
Aandeel instroom en gediplomeerden in sectoren met maatschappelijke tekorten ¹⁰	landelijk cijfer met spreiding	leerweg, opleidingsniveau	Gegevens van DUO en CBS	Jaarlijks
Aantal sollicitaties dat een student heeft moeten doen om een stage te krijgen	landelijk cijfer met spreiding	opleidingsdomein, opleidingsniveau	Schoolverlaters-onderzoek CBS	Jaarlijks
Aandeel studenten dat moeite had om een stage/leerwerkplek te vinden	Landelijk cijfer	opleidingsdomein, opleidingsniveau	JOB monitor	Startcijfer 2022, daarna 2024 en 2026
Tevredenheid leerbedrijven met beroepsvaardigheden van werknemers uit het mbo	landelijk cijfer met spreiding	opleidingsdomein	SBB onderzoek tevredenheid werkgevers met mbo'ers	1x per 2 jaar
Het percentage studenten dat instroomt voor bij- of omscholing (instromers van 25 jaar en ouder)	landelijk cijfer	opleidingsdomein	Gegevens van DUO	Jaarlijks
Het percentage studenten dat hun diploma haalt via de BBL, waaronder zij-instromers (geïdentificeerd o.b.v. leeftijd 25+)	landelijk cijfer	opleidingsniveau en - domein	Gegevens van DUO	Jaarlijks

⁸ Andere uitsplitsingen wanneer op basis van analyse relevant

⁹ Vraag gaat over hulp van mbo-instelling maar hierbij is ook de hulp die ze op het vmbo/havo hebben gekregen bij de keuze voor een opleiding relevant.

¹⁰ Opleidingen voor sectoren die cruciaal zijn voor grote maatschappelijke opgaven rond klimaat, landbouw en zorg.

Onderzoek

Aanvullend op bovenstaande indicatoren brengen we het aanbod voor werkenden en werkzoekenden in kaart, waar mogelijk aangevuld met cijfers over de deelname aan deze scholing. Het gaat hierbij om mbo-opleidingen, met naast de (verkorte) bbl-opleidingen ook de opleidingen in de derde leerweg en certificaat gericht onderwijs en onderwijs dat afgerond wordt met een praktijkverklaring.

Indicatoren en onderzoeksagenda prioriteit 3: Onderwijs voor de toekomst: kwaliteit, onderzoek en innovatie

Alle studenten in het mbo moeten een stevige basis krijgen door basisvaardigheden zo in te richten dat ze passen bij de eigen situatie van de verschillende groepen studenten in het beroepsonderwijs, en bij hun leef- en werkwereid. Om die ambities waar te maken zijn voldoende goede docenten nodig. Daarom is het van belang dat het mbo een aantrekkelijke werkgever is en blijft. Nog een ambitie is om onderzoek, innovatie en digitalisering stevig in te bedden in de sector.

In de Werkagenda zijn voor dit prioritaire thema vier doelstellingen afgesproken:

1. We verbeteren de beheersing van Nederlands en rekenen onder mbo-studenten. We zorgen dat de kwaliteit van docenten die Nederlands en rekenen (en burgerschap, zie 3.2) geven versterkt wordt.
2. Burgerschapsonderwijs draagt bij aan de algemene vorming en basis van de student, bijvoorbeeld door ondersteuning bij het versterken van maatschappelijke, sociale en kritische denkvaardigheden. We verbeteren de kwaliteit van het burgerschapsonderwijs.
3. We zorgen ervoor dat werken in het mbo aantrekkelijk is en blijft. We hebben aandacht voor werkdruk en het carrièreperspectief voor onderwijspersoneel. We verminderen de uitval van startend onderwijspersoneel. Alle medewerkers in het mbo, waaronder specifiek docenten en andere onderwijsgeevenden, hebben voldoende mogelijkheden zich te ontwikkelen en professionaliseren.
4. We zorgen ervoor dat het mbo op het gebied van onderzoek en innovatie een volwaardige en gelijkwaardige partner in de onderzoeks- en kennisnetwerken wordt.

De doelstellingen in dit thema hebben voornamelijk betrekking op het bekostigde mbo. Voor het niet-bekostigd onderwijs zijn de indicatoren over de tevredenheid van studenten en de indicatoren die betrekking hebben op de resultaten c.q. de kwaliteit van de basisvaardigheden (Nederlands, rekenen, burgerschap) van toepassing maar de indicatoren voor docenten en practoraten niet.

De volgende *indicatoren* geven zicht op wat werkt:

Indicator	Niveau	Uitsplitsingen ¹¹	Bron	Frequentie
Tevredenheid van mbo-studenten met de school en met de opleiding	Landelijk cijfer met spreiding instellingen	leerweg, opleidingsniveau en -domein	JOB monitor	Startcijfer 2022, daarna 2024 en 2026

¹¹ Andere uitsplitsingen wanneer op basis van analyse relevant

Percentage studenten positief over lessen NL, Rekenen, Burgerschap	Landelijk cijfer	leerweg, opleidingsniveau en -domein	JOB monitor	Startcijfer 2022, daarna 2024 en 2026
Percentage gediplomeerde studenten dat het getoetste examenniveau heeft gehaald (cijfer 5,5 of hoger) voor Nederlands (CE en IE) en rekenen (eindcijfer)	Landelijk cijfer	leerweg, opleidingsniveau en examenniveau	DUO	Jaarlijks
Tevredenheid werkgevers over de taal- en rekervaardigheden van hun mbo-werknemers	landelijk cijfer met spreiding	opleidingsdomein	SBB onderzoek naar tevredenheid werkgevers met mbo'ers	1x per 2 jaar
Percentage docenten dat is ingeschaald in de LC- of LD-schaal	Landelijk cijfer met spreiding instellingen	leeftijd	DUO	Jaarlijks
Percentage docenten en instructeurs dat in de eerste drie werkjaren in het mbo weer uitstroomt ¹²	Landelijk cijfer	leeftijd	DUO	Jaarlijks
Percentage mbo-instellingen dat één of meerdere practoraten heeft	Landelijk cijfer		Stichting Ieder mbo een practoraat (Externe link: www.practoraten.nl)	Jaarlijks

Onderzoek: opleidingsachtergrond en digitale competenties van mbo-docenten

Dit jaar (2023) wordt in kaart gebracht welke opleiding docenten die lesgeven in generieke vakken en burgerschap op het mbo hebben afgerond. Met de uitkomsten kan verder in kaart worden gebracht welke inzet op professionalisering nodig is om de kwaliteit van het onderwijs in deze vakken te verhogen.

Ook loopt er onderzoek naar de digitale competenties van mbo-docenten. Dit is onderdeel van het Programma Digitaal Bekwaam van de MBO Raad en MBO digitaal. De monitor Leren en lesgeven met ICT geeft inzicht in de stand van zaken bij individuele instellingen, en in wat de instellingen kunnen gebruiken om gericht professionaliseringsactiviteiten te organiseren. Deelname aan de monitor is in 2022 afgenomen. In totaal maken 40 instellingen gebruik van het onderzoeksinstrument, 19 niet of niet volledig. De monitoring loopt door tot 2027.

¹² Naast deze indicator worden ook twee gegevens over onderwijspersoneel uit het Medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO) van de MBO Raad meegenomen in de analyse: de tevredenheid van onderwijspersoneel over hun ontwikkelmogelijkheden en de door hen ervaren werkdruk.

De doelstellingen van het Stagepact

Met het Stagepact mbo 2023-2027 zetten partners in en rondom het mbo erop in dat alle studenten een stage of leerbaan krijgen met de juiste begeleiding en goede randvoorwaarden. Een ander belangrijk doel is het tegengaan van stagediscriminatie. De partners van het Stagepact zijn JOB MBO, BVMB0, de MBO Raad, NRTO, VNO-NCW MKB-Nederland, VNG, SBB, CNV Onderwijs en CNV Jongeren, FNV en FNV Young & United, AOb, FvOv, het ministerie van SZW en het ministerie van OCW. Hieronder een verkorte weergave van het Stagepact mbo 2023-2027.

THEMA 1: VERBETEREN VAN STAGEBEGELEIDING	Doelstelling: <ul style="list-style-type: none"> Stijgend aantal tevreden studenten over begeleiding vanuit school en vanuit leerbedrijf 	Acties (o.a.): <ul style="list-style-type: none"> Verdere professionalisering van stagebeleid en de uitvoering daarvan, door scholen. Meer (minimaal 3) contactmomenten tussen leerbedrijf, schoolbegeleider en student Verbetering basisondersteuning aan (beginnende) praktijkopleiders 	Hoe weet je of het werkt? <ul style="list-style-type: none"> Tevredenheid over stagebegeleiding vanuit school stijgt Tevredenheid over stagebegeleiding vanuit leerbedrijf stijgt Meer contactmomenten tussen school, student en leerbedrijf 	Welke bronnen? (o.a.) <ul style="list-style-type: none"> JOB-monitor (aangevuld met eigen tevredenheidsonderzoek voor niet-deelnemende (niet-)bekostigde instellingen Aangevuld met BPV-monitor en kwalitatief onderzoek onder onderwijsprofessionals en leerbedrijven
THEMA 2: UITBANNEN VAN STAGEDISCRIMINATIE	Doelstelling: <ul style="list-style-type: none"> Daling van stagediscriminatie 	Acties (o.a.): <ul style="list-style-type: none"> Gebruik van effectieve interventies om discriminatie te voorkomen (zoals stagematching) Bevorderen sociaal veilige leeromgeving op stage, onderdeel van erkenning leerbedrijven Verbeteren kennis over discriminatie: (h)erkennen, voorkomen en aanpakken. Toegankelijk meldpunt discriminatie op scholen, zorgen voor opvolging van meldingen. 	Hoe weet je of het werkt? <ul style="list-style-type: none"> Positie op de arbeidsmarkt verbeterd Eerste jaren meer meldingen stagediscriminatie, daarna afname Minder moeite om een stageplek te vinden Minder ervaringen van stagediscriminatie bij studenten. Studenten voelen zich meer sociaal veilig op stage. 	Welke bronnen? (o.a.) <ul style="list-style-type: none"> SBB JOB-monitor (aangevuld met eigen tevredenheidsonderzoek voor niet-deelnemende (niet-)bekostigde instellingen CBS – schoolverlatersonderzoek Aangevuld met kwalitatief onderzoek o.a. op gebied van onderwijsprofessionals en leerbedrijven over hoe zij stagediscriminatie tegengaan.
THEMA 3: REALISEREN VAN VOLDOENDE STAGEPLAATSEN	Doelstelling: <ul style="list-style-type: none"> Daling aantal stagetekorten 	Acties (o.a.): <ul style="list-style-type: none"> Samenwerking werkgevers en SBB bij aanbieden voldoende kwalitatief goed en toegankelijke stageplaatsen/leerbanen Actueel aanbod Stagemarkt/Leerbanenmarkt Voorlichting regels bpv en vraag/aanbod bpv Bbl-offensief 	Hoe weet je of het werkt? <ul style="list-style-type: none"> Aantal stagetekorten daalt Minder moeite om een stageplek te vinden 	Welke bronnen? (o.a.) <ul style="list-style-type: none"> SBB JOB-monitor (aangevuld met eigen tevredenheidsonderzoek voor niet-deelnemende (niet-)bekostigde instellingen Aangevuld met kwalitatief onderzoek o.a. op gebied van informatievoorziening
THEMA 4: BIEDEN VAN PASSENDE VERGOEDING	Doelstelling: <ul style="list-style-type: none"> Voor elke student een passende stagevergoeding, die minimaal alle onkosten omvat. Daarbovenop afspraken over vergoeding in de CAO's 	Acties (o.a.): <ul style="list-style-type: none"> Onkostenvergoeding door leerbedrijven Stimuleren stagevergoeding bol-studenten Afspraak dat bbl-studenten een arbeidscontract en loon ontvangen. Stimuleren vastleggen afspraken vergoedingen in cao's 	Hoe weet je of het werkt? <ul style="list-style-type: none"> Geen eigen onkosten stage student Meer studenten stagevergoeding Meer afspraken vergoedingen in cao's 	Welke bronnen? (o.a.) <ul style="list-style-type: none"> CBS Cao's Aangevuld met kwalitatief onderzoek o.a. op gebied van afspraken stagevergoeding

De volgende *indicatoren* geven zicht op wat werkt:

Indicator	Niveau	Uitsplitsingen	Bron	Frequentie
Aandeel bol-studenten en bbl-studenten dat positief is over de begeleiding van de school en het leerbedrijf tijdens de stage en leerbaan ¹³	Landelijk cijfer met spreiding instellingen	Opleidingsniveau en opleidingsdomein	JOB monitor	Startcijfer 2022, daarna 2024 en 2026
Aantal sollicitaties dat een student heeft moeten doen om een stage te krijgen, vergelijking naar achtergrondkenmerken	Landelijk cijfer met spreiding instellingen	Opleidingsniveau, opleidingsdomein	Schoolverlaters-onderzoek (CBS)	
Percentage studenten dat moeite had om een stage/leerwerkplek te vinden naar achtergrondkenmerken	Landelijk cijfer met spreiding instellingen	Geslacht, leeftijd, opleidingsniveau, opleidingsdomein	JOB monitor	
Ervaren stagediscriminatie door studenten, naar achtergrondkenmerken	Landelijk cijfer	Opleidingsniveau, opleidingsdomein	Nieuw te ontwikkelen	
Het aantal stageplekken en leerbanen in verhouding tot het aantal studenten (stagetekorten)	Landelijk cijfer	Opleidingsniveau, opleidingsdomein	SBB (dashboard stagetekorten)	
Het percentage studenten dat een passende stagevergoeding en onkostenvergoeding ontvangt (samengestelde indicator)	Landelijk cijfer	Opleidingsniveau, opleidingsdomein	Nieuw te ontwikkelen	

Onderzoek

Aanvullend (kwalitatief) onderzoek is nodig om zicht te krijgen op wat effectieve aanpakken zijn om stagediscriminatie uit te bannen en zicht te krijgen op stagevergoedingen die studenten ontvangen.

Wat is er nog nodig om stagediscriminatie uit te bannen en stagebegeleiding te verbeteren?

Om dit doel te bereiken is een verandering in houding, gedrag en werkwijze in de praktijk nodig. Daarover zijn nu afspraken gemaakt.

Onderwijsprofessionals moeten zich bekwaam voelen om het gesprek over stagediscriminatie aan te gaan en praktijkopleiders moeten maatregelen nemen om stagediscriminatie te voorkomen.

Om zicht te krijgen op wat verder nog nodig is zal in 2024 en 2026 onderzoek worden uitgezet. Dit zal in kaart brengen in welke mate het tegengaan van stagediscriminatie (en het werken aan gelijke kansen op stages) al onderdeel is van het reguliere werk van onderwijsprofessionals op school, en van praktijkopleiders in leerbedrijven. Daarnaast zal een onderzoek starten naar de ervaringen met stagematching in studiejaar 2023-2024, in aanvulling op het lopende onderzoek van SEO en Verweij-Jonker Instituut (zie hieronder). Als laatste zal voor 2024 en 2026 ter invulling van de motie van het lid van

¹³ Dezelfde indicator wordt gebruikt voor aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt, prioriteit 2 uit de Werkagenda.

Baarle¹⁴ een cv-onderzoek worden uitgezet om een beeld te krijgen van de omvang van stagediscriminatie en de risico's daarop. Op basis daarvan worden gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van de sectoren en branches.

Een aantal lopende onderzoeken geeft verdiepend inzicht in stagebegeleiding, stagediscriminatie en mogelijke aanpakken om stagediscriminatie tegen te gaan:

- onderzoek naar stagediscriminatie bij studenten met een functiebeperking¹⁵;
- Stelselonderzoek Stagediscriminatie MBO van de Inspectie van het Onderwijs¹⁶;
- onderzoek van de Onderwijsraad naar werkplekieren in het beroepsonderwijs¹⁷ en
- onderzoek door SEO Economisch Onderzoek en Verweij-Jonker Instituut naar de knelpunten en randvoorwaarden voor stagematching in het mbo.¹⁸

Zicht krijgen op stagevergoedingen

Elke mbo-student hoort een passende stagevergoeding te ontvangen, die minimaal alle onkosten omvat. De stand van zaken wordt jaarlijks in kaart gebracht. Eind 2023 wordt de eerste meting verwacht. Dit onderzoek is conform motie van Van Baarle en Westerveld.¹⁹ De afspraken in de cao's over stagevergoeding worden jaarlijks gemonitord met een uitsplitsing naar sector en onderwijsniveau (mbo, hbo en wo). Daarnaast is het voornemen om op basis van CBS-cijfers te kijken naar de daadwerkelijk betaalde stagevergoedingen en loon (voor bbl-studenten), om ook zicht te krijgen op niet cao-gerelateerde vergoedingen (voor mbo, hbo en wo). In het Stagepact is afgesproken dat studenten een vergoeding krijgen voor alle kosten die zij moeten maken om stage te kunnen lopen (van het bedrijf of van de wet), en die niet op een andere manier vergoed worden. Via bestaande monitors zullen studenten ook zelf worden bevraagd over hun onkostenvergoeding en de mate waarin die kostendekkend is.

---

¹⁴ TK, 2022-2023, 31524, nr. 532. Zoals benoemd tijdens het tweeminutendebat ben ik voornemens om deze motie over periodiek mysteryguestaanonderzoek in te zetten voor monitoringsdoeleinden.

¹⁵ N.a.v. de motie van de leden Westerveld en Wassenberg (TK, 2020-2021, 35 570 VIII, nr. 271) en de motie van de leden Van der Plas en El Yassini (TK, 2022-2023, 31 524, nr. 527)

¹⁶ [Stelselonderzoek Stagediscriminatie mbo | Middelbaar beroepsonderwijs | Inspectie van het onderwijs \(onderwijsinspectie.nl\)](#)

¹⁷ [Werkplekieren in het beroepsonderwijs | Adviezen | Onderwijsraad](#)

¹⁸ Op 13 maart jl. heeft uw Kamer het eerste rapport van SEO ontvangen van (TK, 2022-2023, 31524, nr. 551). Het eindrapport zal begin 2024 gereed zijn.

¹⁹ TK, 2022-2023, 36200 VIII, nr. 118.